

Yttrande

2025-03-21

Nr 15 (SLK-2025-00096)

Yttrande angående – Remiss från Justitiedepartementet – Skärpta krav för svenskt medborgarskap (SOU 2025:1)

Yttrandet

Sverigedemokraterna välkomnar detta betänkande som ett viktigt steg för att stärka medborgarskapets värde och betydelse. Ett svenskt medborgarskap ska inte ses som en automatisk rättighet utan som ett åtagande och en bekräftelse på en lyckad integration. Vi ser därför mycket positivt på de skärpta kraven, som vi anser bidrar till ökad samhörighet, ansvarstagande och respekt för svenska lagar och värderingar.

Vi ser särskilt positivt på att samma krav på ett skötsamt och hederligt levnadssätt som gäller för vuxna också ska gälla för barn från 15 års ålder som vill förvärva svenskt medborgarskap. Detta är en viktig princip eftersom det tydligt visar att ett svenskt medborgarskap innebär både rättigheter och skyldigheter, oavsett ålder. Genom att införa detta krav sätter vi en tydlig standard för alla som vill bli en del av det svenska samhället och markerar att laglydnad, god moral och ett ansvarsfullt beteende är grundläggande värden. Det skickar också en positiv signal till unga om vikten av att leva upp till samhällets förväntningar, vilket kan bidra till att förebygga kriminalitet och utanförskap.

Vidare ser vi mycket positivt på att samhällskunskapsdelen av medborgarskapsprovet har en högre kunskapsnivå än den föreslagna språkkunskapsnivån. Att förstå det svenska samhällets grundläggande funktioner, lagar, rättigheter och skyldigheter är avgörande för en framgångsrik integration. Genom att ställa högre krav på samhällskunskap betonar vi vikten av att medborgare inte bara behärskar språket, utan också förstår och respekterar de demokratiska principer och värderingar som utgör grunden för vårt land. Det gör att nya medborgare kan bidra på ett mer aktivt och ansvarsfullt sätt i samhället, vilket gynnar både individen och Sverige som helhet.

Yrkande

M, D, L, KD

2025-03-21

15

Yrkande angående – Remiss från Socialdepartementet - Skärpta krav för svenskt medborgarskap (SOU 2025 1)

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Stadsledningskontoret översänder texten i detta yrkande som yttrande till Justitiedepartementet inom ramen för remisshanteringen av SOU 2025:1

Yrkandet

”Göteborgs Stad ser generellt positivt på utredningens förslag om skärpta krav för svenskt medborgarskap. Medborgarskap är ett uttryck för samhörighet och ansvar gentemot samhället. Vi ser särskilt positivt på förslaget om krav på egenförsörjning, vilket tydliggör vikten av att de som blir svenska medborgare har möjlighet att försörja sig själva. Egen försörjning är en central del av integrationen och ett sätt att stärka både individens självständighet och samhällets sammanhållning. Att ställa krav är att bry sig.

Vidare anser Göteborgs Stad generellt att ansökningsavgifter av denna karaktär bör vara utformade på ett sätt som har ambition att spegla de faktiska administrativa kostnaderna för handläggning. Därför bör avgiften för ansökan om medborgarskap också räknas upp med inflation, exempelvis med prisbasbeloppet. Detta skapar långsiktig hållbarhet i systemet.”

Yrkande

Vänsterpartiet, Miljöpartiet

2025-03-21

Nr 15

Yrkande angående – Remiss från Justitiedepartementet - Skärpta krav för svenskt medborgarskap (SOU 2025:1)

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Göteborgs Stads yttrande över remissen Skärpta krav för svenskt medborgarskap (SOU 2025:1) justeras i enlighet med förslaget i detta yrkande.
2. I övrigt bifalla stadsledningskontorets förslag till beslut.

Yrkandet

Vänsterpartiet och Miljöpartiet anser att Göteborgs Stad ska avstyrka förslagen i remissen. Vi tycker förslaget till svar från stadsledningskontoret fungerar i vissa avseenden men behöver justeras enligt nedan.

Göteborgs Stads yttrande över Remiss från justitiedepartementet - Skärpta krav för svenskt medborgarskap (SOU 2025:1)

Göteborgs Stad avstyrker förslagen från utredningen i sin helhet.

Medborgarskapets betydelse

Medborgarskapet är en viktig grund för att individer ska kunna delta fullt ut i ett demokratiskt samhälle och känna sig delaktiga i dess utveckling. Göteborgs Stad är positiv till att förslagen i betänkandet omfattar uttryckliga tillgänglighetsanpassningar.

Göteborgs Stad vill här understryka medborgarskapets symboliska värde för den enskilde. Enligt utredningen kan förslagen på skärpta krav för förvärvande av svenskt medborgarskap medföra att färre personer bli svenska medborgare. År 2023 uppgick folkmängden i Göteborg till 604 616 personer. Av dessa var 70 795 personer, eller 11,7 procent, inte svenska medborgare. Det finns inga uppgifter om hur många utländska personer i Göteborg som önskar bli svenska medborgare, men med skärpta krav för svenskt medborgarskap kommer sannolikt fler av dem inte att uppfylla kraven.

Här menar Göteborgs Stad att om den som önskar bli svensk medborgare inte når upp till de högre ställda kraven kan det innebära stora negativa psykologiska effekter för den enskilde och på samhällelig nivå kan det påverka den sociala sammanhållningen. Göteborgs Stad delar därför utredningens slutsats att för de individer som inte klarar

kraven och inte kvalificerar sig för svenskt medborgarskap kan känslor av utanförskap uppstå eller förstärkas.

Barnrättsperspektiv

Då utredningen föreslår att en särskild reglering av barns förvärv av svenskt medborgarskap införs, vill Göteborgs Stad kommentera barnrättsperspektivet. Enligt barnkonventionens definition är alla människor under 18 år barn. Några av barnkonventionens artiklar, till exempel artikel 7 och 8, knyter direkt an till barns rätt till identitet och medborgarskap, vilket också beaktas i betänkandet.

Göteborg Stad menar att även artikel 2 i barnkonventionen kan komma i fråga vad gäller de förslag i betänkandet som rör barn som har fyllt 15 år men inte 18 år. Artikel 2 slår fast att varje barn, utan åtskillnad av något slag, ska tillförsäkras de rättigheter som anges i barnkonventionen. Ett av förslagen i betänkandet är att barn som har fyllt 16 år ska uppfylla krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap. Göteborgs Stad kan konstatera att kunskapsnivån bland 16-åringar överlag kan skilja sig åt av en mängd olika skäl. Det gäller både barn med svenskt medborgarskap och barn som avser att ansöka om ett svenskt medborgarskap. Förväntningarna på kunskaper bör därför vara lika oavsett barn.

Utredningen föreslår även att för ett förvärv av ett svenskt medborgarskap ska barn som fyllt 15 år ha haft och förväntas komma att ha ett skötsamt och hederligt levnadssätt i och utanför Sverige. Här ser Göteborg Stad en risk för att begreppet ”skötsamt” kan lämna plats åt tolkningsutrymme, åtminstone innan praxis har etablerats. Även formuleringen ”kan förväntas komma att ha” är vagt och kan bli svårbedömt och därmed osäkert att tillämpa.

Göteborgs Stad anser att det finns mycket som tyder på att utredningens förslag står i strid med barnkonventionen.

Egenförsörjning

Göteborgs Stad anser att förslaget om krav på egenförsörjning för medborgarskap riskerar att förstärka ojämlikhet och att medborgarskap inte ska vara avhängt människors inkomst. Förslaget om att den sökande under de senaste tre åren före ansökan inte ska ha mottagit försörjningsstöd under en period som sammanlagt överstiger sex månader riskerar att driva människor in i ökad fattigdom.

Om utredningens förslag blir verklighet ska kommunens socialnämnd vara skyldig att på begäran av Migrationsverket lämna uppgifter om försörjningsstöd gällande en person som ansöker om medborgarskap. Göteborgs Stad delar Sveriges kommuner och regioners (SKR) bedömning att en sådan ordning kommer innebära betydande arbete och kostnad för kommunerna eftersom Migrationsverket idag har långa handläggningstider vilket kommer kräva uppgiftslämning flera år bakåt i tiden. Göteborgs Stad ser en risk för att stort antal ansökningarna om svenskt medborgarskap kommer medföra administrativt merarbete för de socialnämnder som berörs. Om staten lägger nya uppgifter på kommunerna behöver staten även tillföra resurser.

Göteborgs Stad instämmer i att kravet på egenförsörjning kan vara svårare att uppfylla för till exempel kvinnor och personer med låg utbildningsbakgrund. Därmed kommer jämställdheten och strävanden mot social sammanhållning påverkas negativt.

Kunskaper i svenska och samhällskunskap

Göteborgs Stad är negativa till betänkandets förslag eftersom det leder till olika krav och förväntningar på medborgare beroende på om man blivit svensk medborgare vid födseln eller senare i livet. Dessutom har människor olika förutsättningar att uppnå kunskapskraven vilket leder till ökad ojämlikhet. Vidare ser vi inte hur det är förenligt med barnkonventionen som säger att varje barn, utan åtskillnad av något slag, ska tillförsäkras de rättigheter som anges i barnkonventionen.

Samtliga delområden av samhällskunskapen, som föreslås, är relativt komplexa, inte minst för personer med kort utbildningsbakgrund, däribland barn. Komplexa kunskapsområden förutsätter mer än grundläggande språkkunskap och abstraktionsförmåga

Göteborgs Stad uppfattar att föreslagna kunskapskrav direkt berör ett kommunalt kärnuppdrag – grundläggande utbildning. Betänkandet beskriver inte hur undervisning inom komvux, gymnasium, grundskola och annan berörd utbildningsverksamhet ska förhålla sig till boken i samhällskunskap som medborgarskapsprovet ska utgå ifrån ifall utredningens förslag skulle bli verklighet.

Medborgarskapsceremoni

Göteborgs Stad delar utredningens bedömning att nuvarande medborgarskapsceremonier är ändamålsenliga och bör fortsätta att vara frivilliga för deltagarna. Likaså är det positivt att länsstyrelsen ges ett fortsatt uppdrag att stödja kommunerna med information som är relevant för medborgarskapsceremonierna.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-02-14

Ärendenummer SLK-2025-00096

Handläggare

Petra Senthén, Anna-Carin Jansson

Telefon: 031-368 03 35, 031-368 06 27

E-post: petra.senthen@stadshuset.goteborg.se

anna-carin.jansson@stadshuset.goteborg.se

Remiss från Justitiedepartementet - Skärpta krav för svenskt medborgarskap (SOU 2025:1)

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

Yttrande över remissen Skärpta krav för svenskt medborgarskap (SOU 2025:1), i enlighet med bilaga 2 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, översänds till Justitiedepartementet.

Sammanfattning

Justitiedepartementet har den 21 januari 2025 översänt en remiss om skärpta krav på svenskt medborgarskap (SOU 2025:1) med sista svarsdag den 1 april 2025.

Utredningen avser förändringar av flera lagar och förordningar. Stadsledningskontoret har utifrån kommunens ansvarsområden och rådighet inriktat sina överväganden och kommentar på lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap (medborgarskapslagen) och den nya förordningen om medborgarskapsprov i svenska och samhällskunskap. Samtliga förslag föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Förslagen om skärpta krav för svenskt medborgarskap är en följd av de nya integrationspolitiskamålen. Stadsledningskontoret menar att på grund av mängden utredningar och förslag på lagändringar inom området är det svårt att sammantaget överblicka eventuella konsekvenser för kommunen. Följder för den enskilde och för den sociala sammanhållningen kan inte uteslutas.

Övergripande konstaterar stadsledningskontoret att barnkonventionen har beaktats i betänkandet men ser att större hänsyn bör tas till artikel 2 i konventionen. Stadsledningskontoret konstaterar dessutom att begreppen ”skötsamt” och ”förväntat levnadssätt” som föreslås införas i medborgarskapslagen är vaga begrepp som lämnar tolkningsutrymme.

Barnrätten och mediernas roll i samhället föreslås bli ytterligare kunskapsområden som ska ingå i det medborgarskapsprov med tillhörande bok som ett föregående betänkande har föreslagit. Stadsledningskontoret anser att det är viktigt att alla kunskapsområden i provet motsvarar den kunskapsnivå på svenska som föreslås gälla. Stadsledningskontoret anser att förslaget om att bibehålla kommunala medborgarskapsceremonier i oförändrad form är ändamålsenligt.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Redan idag ansvarar staten för invånare med permanent uppehållstillstånd. Avslås ansökan om svenskt medborgarskap för den som har permanent uppehållstillstånd kan beslutet enligt konsekvensanalysen i betänkandet inverka negativt på sökandes möjlighet till anställning och förmåga att försörja sig själv, enligt konsekvensanalysen i betänkandet. Likaså kan kraven på till exempel egenförsörjning och kunskaper i svenska och samhällskunskap medföra olika utfall för olika grupper av invånare, däribland kvinnor och personer med kort utbildningsbakgrund.

De ekonomiska konsekvenserna för kommuner kommer att bli marginella, enligt betänkandet. Stadsledningskontoret menar att behovet av kommunala resurser kan komma att bli något större. Det gäller främst personella resurser inom utbildningsverksamhet med anledning av införande av medborgarskapsprov med tillhörande bok i samhällskunskap samt administration för att tillhandahålla Migrationsverket information om invånare som ansöker om medborgarskap.

I betänkandet föreslås höjda ansökningsavgifter och avgiftsbelägga det nya medborgarskapsprovet. Ansökningsavgiften föreslås vara lägre för barn men föreslås vara den samma oavsett ålder. Den som har godkänt skolbetyg i svenska och samhällskunskap behöver inte genomföra medborgarskapsprovet.

Av betänkandet framgår att Migrationsverkets kostnader kommer att öka väsentligt om förslagen genomförs samtidigt som kostnadsökningarna för andra statliga myndigheter, beräknas bli relativt begränsade och rymmas inom befintligt anslag.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Medborgarskapet har symbolvärde och betydelse för integrationen och samhällsgemenskapen. De skärpta kraven för svensks medborgarskap kan, enligt konsekvensanalysen i betänkandet, inverka negativt på integrationen i samhällslivet och sammanhållningen i Sverige. Bland annat därför att flera av förslagen kan ge olika utfall för olika invånargrupper.

För enskilda personer kan förslagen innebära en begränsning av möjlighet till förvärv av svenskt medborgarskap genom ansökan. Av konsekvensanalysen i betänkandet framgår att särskilt kvinnor och personer med kort utbildningsbakgrund löper risk att få ännu svårare att komma in på arbetsmarknaden. Likaså framgår att vissa försämringar kan uppstå för barn mellan 15 och 18 år.

Enligt betänkandet kan förslagen ha positiva effekter på arbetet mot utanförskap och utanförskapsområden. Likaså bedöms kraven kunna ha en preventiv effekt på den enskildes benägenhet att begå brott. Stadsledningskontoret bedömer att dessa effekter av kraven kan vara svåra att följa upp eftersom komplexiteten i dessa samhällsutmaningar är stor.

Det framgår tydligt av lagförslagen att tillgänglighetsanpassning ska göras för personer med funktionsnedsättning.

Bilagor

1. Sammanfattning av Skärpta krav för svenskt medborgarskap (SOU 2025:1)
2. Förslag till Göteborgs Stads yttrande över remissen

Ärendet

Justitiedepartementet har den 21 januari 2025 översänt en remiss om skärpta krav på svenskt medborgarskap (SOU 2025:1) med sista svarsdag den 1 april 2025.

Beskrivning av ärendet

Förslagen i den aktuella utredningen avser förändring av två lagar däribland Lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap (medborgarskapslagen) och tre förordningar samt förslag på ny förordning om medborgarskapsprov i svenska och samhällskunskap.

Beredning av ärendet

Stadsledningskontoret har i beredningen fokuserat på förslag om medborgarskapslagen och den nya förordningen eftersom dessa berör den kommunala verksamheten till skillnad mot de övriga. På grund av kort remisstid har stadsledningskontoret inte underremitterat ärendet till berörda förvaltningar utan istället fört dialog med kulturförvaltningen med ansvar för stadens medborgarskapsceremoni och förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning med ansvar för vuxenutbildning. Grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen har avstått från att delta.

Utredningens uppdrag

Regeringen gav i september 2023 en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag på skärpta krav för svenskt medborgarskap avseende bland annat hemvistid och hederligt levnadssätt samt krav på egenförsörjning och ytterligare kunskaper i det svenska samhället och svensk kultur. Uppdraget innebar även att ta ställning till om det bör införas krav på medborgarskapssamtal, avläggande av lojalitetsförklaring eller liknande ceremoniellt inslag som slutpunkt i processen att förvärva medborgarskap samt om förfarandet för prövning av barns befrielse av medborgarskap bör ändras.

Utredningen fick i juni 2024 tilläggsdirektiv om utvidgning av det ursprungliga uppdraget som bland annat innebar att utredningen skulle analysera och föreslå hur anmälningsförfarandet kan utmönstras, hur kraven för förvärv av medborgarskap för vuxna personer som är födda i Sverige och sedan födelsen är statslösa kan skäpas, ta ställning till om och i så fall hur möjligheten att beviljas dispens från naturalisationsvillkoren vid särskilda skäl bör skäpas samt analysera och ta ställning till om den svenska regleringen av förlust av medborgarskap behöver ändras för att överensstämma med unionsrätten.

Förändrad svensk integrationspolitik

Kraven för förvärvande av medborgarskap har förändrats över tid. Även synen på integration och dess förhållande till medborgarskap har förändrats. Utredningen redogör inledningsvis för utvecklingen, som under de senaste åren har varit alltmer inriktad på den enskilda individen och dennes integrering i samhället. Utgångspunkt för utredningen har varit Sveriges nuvarande integrationspolitiska mål som antogs av riksdagen under 2024:

”Utrikes födda kvinnor och män ska ha samma skyldigheter, rättigheter och möjligheter som den övriga befolkningen att leva ett fritt, värdigt och självständigt liv inom samhällsgemenskapen. Detta förutsätter att den som långvarigt befinner sig i Sverige anstränger sig för att bli en del av det svenska samhället och att samhället både ställer krav och ger möjligheter till integration. Integrationspolitiken ska bidra till social och

kulturell, ekonomisk, språklig och demokratisk integration samt att genom utbildning förbättra förutsättningarna för flickor och pojkar med utländsk bakgrund.”

I regeringens vårändringsbudget för 2024 angavs att skälet för att ersätta det tidigare integrationspolitiska målet med ett nytt var att integrationspolitiken i högre grad behöver bidra till att alla som kan ska stå till arbetsmarknadens förfogande, lära sig svenska och bli en del av den svenska gemenskapen för att minska riskerna för utanförskap och kriminalitet.

Förändringar inom det integrationspolitiska området har resulterat i en mängd utredningar och förslag på lagändringar inom området integration och medborgarskap. Föreliggande utredning om skärpta krav för svenskt medborgarskap grundas delvis på tidigare delbetänkandet *Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för svenskt medborgarskap* (SOU 2021:2) inom utredningen om språk- och samhällskunskapskrav för svenskt medborgarskap och andra frågor om medborgarskap (USSMA). 2024 presenterade Lagrådet ett utkast till förslag om skärpta krav i SFI (U2024/00641). Nyligen har 2023 års fri- och rättighetskommitté lagt fram betänkandet *Några frågor om grundläggande fri- och rättigheter* (SOU 2025:2) om bland annat föreningsfrihet och möjlighet att under vissa förutsättningar kunna återkalla ett medborgarskap. I början av 2025 har regeringen uppdragit åt dels Universitets- och högskolerådet att genomföra en förstudie i fråga om medborgarskapsprov (U2025/00286), dels Statistiska Centralbyrån att följa upp utrikes föddas kunskaper i svenska.

Medborgarskapets betydelse

Utredningen om skärpta krav för svenskt medborgarskap utgår från medborgarskapslagens portalparagraf som slår fast att det svenska medborgarskapet är ett rättsligt förhållande mellan medborgaren och staten som medför rättigheter och skyldigheter för båda parter. Medborgarskapet förenar alla medborgare och står för samhörighet med Sverige. Medborgarskapet representerar det formella medlemskapet i det svenska samhället och är en grund för folkstyrelsen.

Svenskt medborgarskap kan förvärfvas vid födelsen, genom adoption, genom anmälan eller efter ansökan (naturalisation). Utredningen är inriktad på naturalisation, då antalet ansökningar om medborgarskap är avsevärt fler än antalet anmälningar om medborgarskap. I båda avseenden är andelen bifall relativt hög och oförändrad över tid. Ansökningar om medborgarskap går att härleda till antalet uppehållstillstånd som har beviljats tidigare år och kan därför prognosticeras.

Då flera bestämmelser i medborgarskapslagen bygger på internationella förpliktelser redogör utredningen även för Sveriges internationella åtaganden. Dessutom gör utredningen en utblick över motsvarande lagstiftning i andra europeiska länder.

Även forskning om medborgarskapets påverkan på integrationen redovisas. Utredningen konstaterar att forskningen ger delvis olika bilder. Samtidigt som en studie pekar på att integrationskrav tenderar att påverka integrationen i varken positiv eller negativ riktning, lyfter andra studier fram att generösa villkor för förvärvandet av medborgarskapet kan ha en positiv psykologisk effekt på utländska personer, då villkoren kan signalera att de är välkomna som fullvärdiga samhällsmedlemmar. Flera studier visar även på att mer restriktiva krav för medborgarskapet kan ge olika utfall för olika grupper.

Exempelvis kan restriktiva krav medföra att invandrade med kort utbildningsbakgrund kan missgynnas då förvärv av medborgarskap fungerar som en katalysator för arbetsmarknadsintegration och att kvinnor som grupp kan ha svårare att uppfylla högre krav på egenförsörjning.

Utredningens förslag och ställningstaganden

I betänkandet föreslås krav på längre hemvisttid i Sverige för att förvärva svenskt medborgarskap. Som huvudregel föreslås kravet på hemvist öka från dagens fem år till åtta år. Därutöver föreslås kravet på hederligt levnadsätt kompletteras med krav på skötsamt levnadssätt, egenförsörjning och breddade kunskaper i det svenska språket och om det svenska samhället. Likaså lämnas förslag på hur kraven för förvärv av medborgarskap för vuxna personer, som är födda i Sverige och sedan födelsen statslösa, kan skärpas samt hur anmälningsförfarandet ska utmönstras.

Utredningen har även tagit ställning till förfarandet vid barns befrielse från medborgarskap, möjligheten att beviljas dispens från naturalisationsvillkoren vid särskilda skäl samt anpassning till unionsrätten avseende regleringen av förlust av medborgarskap. Därtill har utredningen gjort en bedömning av om det bör införas krav på någon form av ceremoniellt inslag som slutpunkt i processen att förvärva medborgarskap.

Förslagen föreslås att träda i kraft den 1 juni 2026.

Barnrätt

Flera av betänkandets förslag riktar in sig på barns förvärvande av medborgarskap. Utredningen föreslår bland annat att en särskild bestämmelse i medborgarskapslagen införs om förutsättningarna för barn att självständigt ansöka om medborgarskap.

För barn som ansöker om svenskt medborgarskap föreslås kraven på olika hemvisttid beroende på om barnet har ett annat medborgarskap eller är statslös. Enligt barnkonventionen har alla barn från födseln rätt att förvärva ett medborgarskap, vilket förslaget beaktar. För barn som har fyllt 12 år och har utländskt medborgarskap föreslås i betänkandet dessutom att barnet ger sitt samtycke.

För att ett barn som fyllt 15 år och vill förvärva svenskt medborgarskap föreslås i betänkandet att barnet ska ha haft och förväntas komma att ha ett skötsamt och hederligt levnadssätt i och utanför Sverige. Det är samma krav som ställs på vuxna. För den som har fyllt 16 år föreslås särskilda krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap. Undantaget är om barnet på grund av särskilda skäl inte rimligen kan förväntas visa sådana kunskaper.

Kunskapskrav

Utredningens förslag om skärpta krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap bygger på förslagen i USSMA:s delbetänkande. Grundprincipen är att kravet på kunskaper ska gälla den som har fyllt 16 men inte 67 år och som önskar ansöka om svenskt medborgarskap.

Enligt USSMA:s förslag ska kunskaperna i svenska och samhällskunskap kunna visas genom godkänt resultat på ett digitalt prov i svenska och samhällskunskap för svenskt medborgarskap (medborgarskapsprovet). En ny förordning ska reglera medborgarskapsprovet. USSMA bedömer att det inte finns lämpliga alternativa möjligheter till kunskapsprov för att förvärva medborgarskap.

Däremot ska det vara möjligt att på annat sätt visa kunskaper i svenska och samhällskunskap, till exempel relevanta godkända betyg från komvux, grundskola, gymnasieskola. Föreligger väsentliga funktionsnedsättningar eller andra personliga förhållanden som innebär att en person inte rimligen kan förväntas visa kunskaper i svenska och samhällskunskap, ska dispens kunna lämnas.

Syftet med medborgarskapsprovet ska, enligt USSMA, vara att stärka medborgarskapets status och främja ett inkluderande samhälle. Provet ska bestå av ett delprov i svenska och ett delprov i grundläggande samhällskunskap, primärt på en relativt grundläggande språknivå. USSMA har föreslagit att medborgarskapsprovet ska genomföras regelbundet över året och vara avgiftsbelagt. Ett godkänt resultat på medborgarskapsprov ska gälla obegränsat i tiden. Ansvaret för medborgarskapsprovet ska vila på statlig myndighet.

Medborgarskapsprovet ska baseras på innehållet i en bok som ska tas fram särskilt för delprovet i samhällskunskap. Boken ska fokusera på frågor som är centrala ur ett medborgarskapsperspektiv. Såväl innehållet i boken som provdelen i samhällskunskap ska, enligt USSMA:s förslag, ta avstamp i läroplanen för vuxenutbildning, kursplanen för grundläggande inledande kurs i samhällsorienterande ämnen respektive fortsättningskurs i grundläggande samhällsorienterande ämnen i den kommunala vuxenutbildningen (komvux) på grundläggande nivå. Boken föreslås översättas till flera större språk för att underlätta inläringen.

Utredningen om skärpta krav för svenskt medborgarskap föreslår att medborgarskapsprov och därtill hörande bok ska utökas med ytterligare delområden. Det ska vara dels mediernas roll som informationsspridare, opinionsbildare och granskare av samhällets maktstrukturer, dels barnets rättigheter enligt barnkonventionen och konventionen om de mänskliga rättigheterna. Tilläggen till USSMA:s förslag på innehåll i medborgarskapsprovet har sin bakgrund i bland annat den så kallade LVU-kampanjen i slutet av 2021 och behovet av att blivande svenska medborgare har motståndskraft i fråga om riktade desinformationskampanjer. Utredningen har även beaktat betänkandet Kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd (SOU 2023:25) som har tillkommit efter USSMA:s betänkande. I det senare betänkandet föreslås skärpta krav på kunskaper i det svenska språket och om det svenska samhället för permanent uppehållstillstånd. Kunskaperna ska, enligt förslaget, visas genom godkänt resultat av ett särskilt kunskapsprov för permanent uppehållstillstånd. Provet ska bestå av en del om svenska språket och en annan del om svenska samhället. Delprovet om samhället ska testa kunskaper om samma områden som omfattas av materialet på informationsverige.se istället för en särskild bok.

Egenförsörjning

Utredningen om skärpta krav för svenskt medborgarskap föreslår att den som ansöker om medborgarskap ska ha förmåga att försörja sig genom inkomst av lön eller näringsverksamhet. Den sökande ska de senaste tre åren före ansökan inte ha mottagit försörjningsstöd under en period som sammanlagt överstiger sex månader. Med utredningens förslag om egenförsörjning skulle svensk lagstiftning närma sig den lagstiftning som redan finns i flera europeiska länder.

Utredningen påpekar att kommunernas socialnämnder i viss utsträckning kommer att behöva lämna uppgifter till Migrationsverket med anledning av den föreslagna utformningen av försörjningskravet.

Utredningen konstaterar samtidigt att socialnämnderna redan har en sådan uppgiftsskyldighet enligt gällande regelverk och att ökningen av antalet ärenden troligtvis kommer att vara begränsad.

Medborgarceremonier

Betänkandet redovisar historiken kring frågan om medborgarskapsceremonier och andra ceremoniella inslag. Bland annat beskrivs att 2015 infördes lagkrav på kommuner att genomföra medborgarceremonier och att det parallellt uppdrogs åt länsstyrelserna att arbeta med medborgarskapsceremonier. Betänkandet presenterar även resultat från dels en enkät om medborgarskapsceremonierna i Sverige under perioden 2015-2017, dels en utvärdering av medborgarskapsceremonierna i Norge.

Medborgarskapsceremonier bör, enligt bedömning i betänkandet, inte innehålla avläggande av lojalitetsförklaring, trohetslöfte, medborgarskapssamtal eller liknande ceremoniellt inslag eftersom medborgarskapsceremonier i kommunal regi är ändamålsenliga i nuvarande form. Därför föreslås att dessa ceremonier behålls. Av motsvarande skäl föreslås att länsstyrelserna fortsatt verkar för att kommunerna får både stöd i hur ceremonier genomförs och information om hur ceremonier genomförs i andra kommuner. Som komplement till detta föreslås Migrationsverket få uppdrag att i samarbete med SKR ta fram information om medborgarskapsceremonierna för att sedan skicka till nyblivna medborgare. Däremot anser utredningen att behov inte föreligger av en medborgarskapsbok där rättigheter och skyldigheter som följer av ett svenskt medborgarskap framgår.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontorets bedömning är att endast ett fåtal av betänkandets förslag berör den kommunala verksamheten. Ett flertal angränsande statliga utredningar och förslag på lagändringar inom området gör det dock svårt att sammantaget överblicka eventuella konsekvenser för kommunen. Stadsledningskontoret menar därför att det inte kan uteslutas att mängden reformer på området i kombination med takten på genomförandet indirekt kan få konsekvenser för delar av kommunens uppdrag och förutsättningar.

År 2023 uppgick folkmängden i Göteborg till 604 616 personer. Av dessa var 70 795 personer, eller 11,7 procent, inte svenska medborgare. Det finns inga uppgifter om hur många av dessa som önskar bli svenska medborgare. Med skärpta krav för medborgarskap ser stadsledningskontoret att fler av dem sannolikt inte kommer att klara att uppfylla kraven. Stadsledningskontoret menar att det kan komma att innebära negativa konsekvenser för den enskilde och för den sociala sammanhållningen, särskilt vad gäller utanförskap och utanförskapsområden.

Stadsledningskontoret är positivt till att betänkandet lyfter fram barn i förhållande till medborgarskapet. Samtidigt ser stadsledningskontoret att barnkonventionens artikel 2 inte i tillräcklig utsträckning har beaktats då skärpta krav riktas särskilt mot barn som har fyllt 15 år men inte 18 år. Barnkonventionen anger att alla personer under 18 år är barn och att varje barn, utan åtskillnad av något slag, ska tillförsäkras lika rättigheter. För att ett barn som fyllt 15 år och vill förvärva svenskt medborgarskap ska barnet ha haft och förväntas komma att ha ett skötsamt och hederligt levnadssätt i och utanför Sverige. Det är samma krav som ställs på vuxna.

Stadsledningskontoret ser att införande av begreppen ”skötsamt” och ”förväntat levnadssätt” i medborgarskapslagen oavsett ålder kan lämna tolkningsutrymme, åtminstone i samband med att de föreslagna kraven börjar gälla och innan praxis ännu inte har tagit form.

Förslagen som avser medborgarskapsprov med tillhörande bok har direkt beröring med stadens verksamheter såsom komvux, gymnasie- och grundskola. Därför anser stadsledningskontoret att det behövs ett förtydligande om hur en kommuns utbildningsanordnare ska förhålla sig till såväl bok som medborgarskapsprov. Stadsledningskontoret ser även en risk för att innehållet i den föreslagna samhällskunskapsdelen av medborgarskapsprovet är satt till en högre kunskapsnivå än den språkkunskapsnivå som föreslås gälla denna del.

Vad gäller medborgarskapsceremonier ansluter sig stadsledningskontoret till bedömningen i betänkandet. Medborgarsceremonierna är ändamålsenliga i sin nuvarande form och bör även fortsättningsvis vara frivilliga för deltagarna.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Skärpta krav för svenskt medborgarskap, SOU 2025:1

- sammanfattat betänkande av Utredningen om skärpta krav för att förvärva svenskt medborgarskap

Inledning

I enlighet med utredningens uppdrag föreslås i detta betänkande att det ska krävas längre hemvisttid i Sverige samt ett skärpt krav på ett hederligt levnadsätt för att förvärva svenskt medborgarskap. Utredningen lämnar även förslag om hur kraven för förvärv av medborgarskap för vuxna personer, som är födda i Sverige och sedan födelsen statslösa, kan skärpas. I betänkandet föreslås vidare ytterligare kunskaper om det svenska samhället och svensk kultur som ska krävas för att förvärva medborgarskap. Utredningen föreslår också ett krav på egenförsörjning för att förvärva medborgarskap. Vidare föreslås i betänkandet hur anmälningsförfarandet ska utmönstras. Utredningen har även tagit ställning till om det bör införas ett krav på medborgarskapssamtal, avläggande av lojalitetsförklaring eller liknande ceremoniellt inslag som ska utgöra slutpunkt i processen att förvärva medborgarskap, om förfarandet för prövning av barns befrielse av medborgarskap bör ändras, om möjligheten att beviljas dipens från naturalisationsvillkoren vid särskilda skäl bör skärpas samt om den svenska regleringen av förlust av medborgarskap behöver ändras för att överensstämma med unionsrätten.

Förslagen föreslås träda i kraft den 1 juni 2026.

Nedan följer en sammanfattning av utredningens förslag.

Den hemvisttiden i Sverige som krävs för att förvärva svenskt medborgarskap ska förlängas

Utredningen föreslår att det ska krävas längre hemvisttid i Sverige för att förvärva svenskt medborgarskap. Som utgångspunkt ska det krävas åtta års hemvisttid i Sverige för att förvärva svenskt medborgarskap efter ansökan. För vissa grupper, till exempel barn, unga vuxna i åldrarna 18–20 år, nordiska medborgare, den som är gift eller sambo med en svensk medborgare, tidigare svenska medborgare, statslösa personer och den som är att bedöma som flykting enligt utlänningslagen föreslås det i stället gälla en kortare hemvisttid i Sverige.

För barn som är statslösa sedan födelsen och födda i Sverige bedömer utredningen att det även i fortsättningen inte bör krävas någon viss hemvisttid i Sverige för att förvärva svenskt medborgarskap. För barn som fötts utanför Sverige före den 1 april 2015 till en svensk far som inte var gift med barnets mor vid födseln bedömer utredningen att det även i fortsättningen inte bör uppställas krav på hemvist i Sverige för att förvärva svenskt medborgarskap.

Kravet på utlännings skötsamhet och levnadssätt för att förvärva svenskt medborgarskap ska skärpas

Utredningen föreslår att kravet på en utlännings levnadssätt för att förvärva svenskt medborgarskap efter ansökan skärps på så sätt att det ska krävas ett skötsamt och hederligt levnadssätt för att kunna tas upp till svensk medborgare. Den karenstid som ska ha förflutit innan en sökande som har gjort sig skyldig till brott kan tas upp till svensk medborgare ska enligt utredningens förslag förlängas. Enligt utredningens förslag ska kontaktförbud som utgångspunkt utgöra sådan misskötsamhet som gör att en utlänning inte kan beviljas svenskt medborgarskap innan en viss tid har förflutit.

Det tydliggörs att brottslighet som har begåtts utanför Sveriges gränser ska beaktas, på så sätt att den sökande ska ha visat ett skötsamt och hederligt levnadssätt i och utanför Sverige.

Kravet på frånvaro av brottslighet i anmälningsärenden skärps på så sätt att en utlänning diskvalificeras från möjligheten att förvärva svenskt medborgarskap efter anmälan om han eller hon är skäligen misstänkt för eller dömd för ett brott för vilket det svåraste straff som är föreskrivet är fängelse i två år eller mer. Kravet skärps även avseende de fall då den anmälan avser gör sig skyldig till upprepad brottslighet. Kravet kommer att gälla för barn som har fyllt 15 år och som fötts utanför Sverige före den 1 april 2015 till en svensk far som inte var gift med barnets mor vid födseln.

Utredningen föreslår vidare att en person som är 18–20 år samt statslös sedan födelsen och född i Sverige ska diskvalificeras från möjligheten att förvärva svenskt medborgarskap efter anmälan om han eller hon har dömts för ett brott mot nationell säkerhet eller har dömts till frihetsberövande påföljd i fem år eller längre.

Ytterligare och utökade delområden i medborgarskapsprovet i samhällskunskap

Utredningen föreslår att det sedan tidigare föreslagna medborgarskapsprovet i samhällskunskap ska utökas med delområdet Mediernas roll som informationsspridare, opinionsbildare och granskare av samhällets maktstrukturer.

Utredningen föreslår också att det ska tydliggöras att kunskaperna i de mänskliga rättigheterna som ska visas genom delprovet i samhällskunskap även omfattar barnets rättigheter enligt Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter.

Det införs krav på att ha förmåga att försörja sig för att förvärva svenskt medborgarskap efter ansökan

Utredningen föreslår att det ska införas ett krav på att den som ansöker om svenskt medborgarskap har förmåga att försörja sig. Kravet innebär att den som ansöker om svenskt medborgarskap ska ha varaktig inkomst av lön eller näringsverksamhet. Inkomsten av lön eller näringsverksamhet ska efter avdrag för preliminär skatt som lägst uppgå till förbehållsbeloppet vid utmätning av lön enligt utskönningsbalken. Dessutom krävs att den som ansöker om svenskt medborgarskap inte får ha mottagit försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen de senaste tre åren före ansökan under en period som sammanlagt överstiger sex månader.

Kravet på att den som ansöker om svenskt medborgarskap ska kunna försörja sig ska inte gälla om utlänningen är ett barn. Kravet gäller dessutom inte om utlänningen bedriver studier inom en sammanhållen yrkesutbildning eller utbildning på heltid vid ett svenskt universitet eller högskola som leder till en examen på grundnivå, avancerad nivå eller forskarnivå, en yrkeshögskoleexamen eller en kvalificerad yrkeshögskoleexamen samt om utlänningen inte under de senaste tre åren före ansökan har mottagit försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen under en period som sammanlagt överstiger sex månader. Den som bedriver studier inom gymnasieskolan är också undantagen från försörjningskravet. Detsamma gäller den som har rätt att uppbära inkomstgrundad ålderspension, garantipension eller äldreförsörjningsstöd enligt socialförsäkringsbalken. Dessutom ska kravet på att ha förmåga att försörja sig inte gälla om det finns särskilda skäl.

Anmälningsförfarandet utmönstras

Utredningen föreslår att anmälningsförfarandet utmönstras på så sätt att barn, unga vuxna i åldrarna 18–20 år och tidigare svenska medborgare i stället kommer att vara hänvisade till ansökningsförfarandet för att förvärva svenskt medborgarskap. Det kvarvarande anmälningsförfarandet kommer enligt utredningens förslag endast att omfatta barn och unga vuxna i åldrarna 18–20 år som är statslösa sedan födelsen och födda i Sverige, nordiska medborgare och barn som före den 1 april 2015 fötts utanför Sverige till en svensk far som vid födseln inte var gift med barnets mor.

Barns förvärv av svenskt medborgarskap efter ansökan ska regleras särskilt

Utredningen föreslår att det ska införas en särskild bestämmelse för barns förvärv av svenskt medborgarskap efter ansökan. Som villkor för barn att förvärva svenskt medborgarskap ska det krävas viss hemvisttid i Sverige, permanent uppehållstillstånd och styrkt identitet. Har barnet fyllt 15 år krävs att barnet har ett skötsamt och hederligt levnadssätt i och utanför Sverige för att förvärva svenskt medborgarskap. Det innebär att om barnet har dömts för brottslighet, eller misskött sig på annat sätt, behöver viss tid ha förflutit innan barnet kan förvärva svenskt medborgarskap. För barn som har fyllt 15 år föreslås det som utgångspunkt krävas en längre hemvisttid för förvärv av svenskt medborgarskap. Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap ska gälla den som har fyllt 16 år.

För barn som inte kan styrka sin identitet uppställs krav på att barnet har gjort identiteten sannolik och har haft hemvist i Sverige under en längre tid för att kunna undantas kravet på styrkt identitet.

Bestämmelsen om bipersoners förvärv av medborgarskap efter ansökan ska tas bort

Utredningen föreslår att möjligheten för barn att förvärva svenskt medborgarskap som bipersoner ska utgå. Det ska inte längre vara ett naturalisationsvillkor att en sökande ska ha fyllt 18 år

Utredningen föreslår att åldersvillkoret ska utgå som naturalisations villkor

I stället ska det föreskrivas att en person ska ha fyllt 18 år, för att definiera den personkrets som kan förvärva svenskt medborgarskap enligt den bestämmelse som ska gälla för vuxna personer.

Undantaget från kraven för att förvärva medborgarskap efter ansökan vid särskilda skäl är ändamålsenligt

Dispensgrunden särskilda skäl tillämpas i dagsläget förhållandevis sällan. Dispensgrunden tillämpas i regel i fråga om att medge dispens från åldersvillkoret. Utredningen har föreslagit att åldersvillkoret ska utgå som ett särskilt villkor för att få svenskt medborgarskap. Dispensgrunden särskilda skäl tillämpas också restriktivt avseende de flesta villkoren för att få svenskt medborgarskap. Utredningen bedömer att bestämmelsen om dispens från naturalisationsvillkoren vid särskilda skäl är ändamålsenlig och av den anledningen inte bör skärpas.

Fristen för att ansöka om bibehållande av svenskt medborgarskap ska tas bort

Utredningen bedömer att bestämmelsen om förlust av svenskt medborgarskap för svenska medborgare som är födda utanför Sverige och aldrig varit bosatta här i landet behöver ändras för att överensstämma med unionsrätten. För att bestämmelsen om förlust av svenskt medborgarskap ska vara förenlig med unionsrätten föreslår utredningen att det inte ska finnas någon tidsfrist för att ansöka om att få behålla svenskt medborgarskap.

Förfarandet vid prövningen av barns befrielse från svenskt medborgarskap är ändamålsenligt

Utredningen bedömer att förfarandet vid barns befrielse från svenskt medborgarskap är ändamålsenligt och inte bör ändras.

Utredningen bedömer även att ett ärende om att befria ett barn från svenskt medborgarskap inte bör prövas av domstol i första instans. Utredningen bedömer att det är olämpligt att låta förfaranden om befrielse från svenskt medborgarskap fortgå i två olika instanser, om vuxna personers ärenden om befrielse av svenskt medborgarskap ska handläggas av Migrationsverket i första instans, då det finns en risk att uppgifter av betydelse från prövningen inte tillförs ärendena och en svårighet att hålla samman ärendena vid en eventuell överprövning.

Ett beslut om barns befrielse från svenskt medborgarskap bör enligt utredningens bedömning inte heller underställas domstol för prövning. Utredningen har i detta avseende noterat att det hitintills varit fråga om en ytterst begränsad mängd ärenden om barns befrielse från svenskt medborgarskap, vilket sannolikt skulle medföra att det inte kommer finnas möjlighet för migrationsdomstolarna att bygga upp erforderlig erfarenhet av prövning av måltypen.

Medborgarskapsceremonier och andra ceremoniella inslag

Utredningen bedömer att det inte bör krävas något obligatoriskt deltagande vid medborgarskapsceremonin eller något annat ceremoniellt inslag som markerar slutpunkten av medborgarskapsprocessen för den som förvärvar svenskt medborgarskap. Utredningen bedömer att en ordning med obligatoriskt deltagande i medborgarskapsceremonier, eller inslag under ceremonin där det är obligatoriskt för den nya medborgaren att närvara, skulle medföra en betydande ökning av kostnaderna för själva ceremonierna. Det kommer också att kräva en omfattande administration. Utredningen bedömer att ett obligatoriskt deltagande i en medborgarskapsceremoni, eller något annat ceremoniellt inslag för den delen, som avläggande av trohetsed eller lojalitetsförklaring, riskerar att uppfattas som en plikt i stället för ett högtidligt firande av ett förvärvat medborgarskap.

Det föreligger således en risk att obligatorisk närvaro vid medborgarskapsceremonier leder till en motsatt effekt än den önskade. Utredningens samlade bedömning är att de eventuella fördelar i form av att det svenska medborgarskapet tillerkänns en större tyngd och än mer markerar vikten av det svenska medborgarskapet, som följer av obligatorisk närvaro inte uppväger de nackdelar som en ordning med obligatorisk närvaro vid medborgarskapsceremonier skulle medföra.

Enligt utredningens bedömning är de nuvarande kommunala medborgarskapsceremonierna som anordnas årligen ändamålsenliga och bör behållas. Det bör fortsättningsvis uppdras åt länsstyrelserna att verka för att kommunerna får stöd i hur ceremonier kan genomföras och information om hur ceremonier genomförs i andra kommuner. Migrationsverket ska ges i uppdrag att i samarbete med Sveriges Kommuner och Regioner ta fram information om medborgarskapsceremonierna som ska distribueras via ett informationsblad som skickas till nyblivna medborgare.

Utredningen bedömer att medborgarskapsceremonierna inte bör innehålla avläggande av lojalitetsförklaring, trohetslöfte, medborgarskapssamtal eller något annat liknande ceremoniellt inslag. Utredningen bedömer även att det saknas behov av att ta fram en medborgarskapsbok där de rättigheter och skyldigheter som följer av ett svenskt medborgarskap framgår.

Höjda ansökningsavgifter

För att finansiera prövningen av de nya kraven föreslår utredningen att avgiften för ansökningsärenden enligt 11 § medborgarskapslagen ska höjas från 1 500 kronor till 2 900 kronor. Vidare föreslår utredningen att det ska införas en avgift om 475 kronor för ansökningsärenden som avser barn.

Datum: 2025-02-20

Ärendenummer: SLK-2025-00096

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: ju.L7@regeringskansliet.se

Diarienummer: Ju2025/00118

Göteborgs Stads yttrande över Remiss från Justitiedepartementet - Skärpta krav för svenskt medborgarskap (SOU 2025:1)

Göteborgs Stad har i sitt yttrande över remissen utgått från de konsekvenser betänkandets förslag får för kommunen.

Göteborgs Stads bedömning är att endast ett fåtal förslag på ett direkt sätt berör den kommunala verksamheten. Ett flertal angränsande statliga utredningar och förslag på lagändringar gör det dock svårt att sammantaget överblicka eventuella konsekvenser för kommunen. Göteborgs Stad menar därför att det inte kan uteslutas att mängden reformer på området i kombination med takten på genomförandet indirekt kan få mer än marginella konsekvenser för delar av kommunens uppdrag och förutsättningar. Det gäller inte minst i utanförskapsområden.

Medborgarskapets betydelse

Göteborgs Stad delar betänkandets uppfattning att medborgarskapet har betydelse för integration och samhällsgemenskap. Göteborgs Stad ser positivt på att medborgarskapet uppvärderas. Förutom att reglera det rättsliga förhållandet mellan stat och individ med rättigheter och skyldigheter för båda parter, kan medborgarskapet även sägas förena alla medborgare och stå för samhörighet. Göteborgs Stad är positiv till att förslagen i betänkandet omfattar uttryckliga tillgänglighetsanpassningar.

Göteborgs Stad vill här understryka medborgarskapets symboliska värde för den enskilde. Enligt utredningen kan förslagen på skärpta krav för förvärvande av svenskt medborgarskap medföra att färre personer bli svenska medborgare. År 2023 uppgick folkmängden i Göteborg till 604 616 personer. Av dessa var 70 795 personer, eller 11,7 procent, inte svenska medborgare. Det finns inga uppgifter om hur många utländska personer i Göteborg som önskar bli svenska medborgare, men med skärpta krav för svenskt medborgarskap kommer sannolikt fler av dem inte att uppfylla kraven. Här menar Göteborgs Stad att det inte går att utesluta att om den som önskar bli svensk medborgare inte når upp till de högre ställda kraven kan det innebära negativa psykologiska effekter för den enskilde och på samhällsnivå påverka den sociala sammanhållningen. Göteborgs Stad delar därför utredningens slutsats att för de individer som inte klarar kraven och inte kvalificerar sig för svenskt medborgarskap kan känslor av utanförskap uppstå eller förstärkas.

Barnrättsperspektiv

Då utredningen föreslår att en särskild reglering av barns förvärv av svenskt medborgarskap införs, vill Göteborgs Stad kommentera barnrättsperspektivet. Enligt barnkonventionens definition är alla människor under 18 år barn. Några av barnkonventionens artiklar, till exempel artikel 7 och 8, knyter direkt an till barns rätt till identitet och medborgarskap, vilket också beaktas i betänkandet.

Göteborgs Stad menar att även artikel 2 i barnkonventionen kan komma i fråga vad gäller de förslag i betänkandet som rör barn som har fyllt 15 år men inte 18 år. Artikeln slår fast att varje barn, utan åtskillnad av något slag, ska tillförsäkras de rättigheter som anges i barnkonventionen. Ett av förslagen i betänkandet är att barn som har fyllt 16 år ska uppfylla krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap. Göteborgs Stad kan konstatera att kunskapsnivån bland 16-åringar överlag kan skilja sig åt av en mängd olika skäl. Det gäller både barn med svenskt medborgarskap och barn som avser att ansöka om ett svenskt medborgarskap. Förväntningarna på kunskaper bör därför vara lika oavsett barn.

Utredningen föreslår även att för ett förvärv av ett svenskt medborgarskap ska barn som fyllt 15 år ha haft och förväntas komma att ha ett skötsamt och hederligt levnadssätt i och utanför Sverige. Här ser Göteborgs Stad en risk för att begreppet ”skötsamt” kan lämna plats åt tolkningsutrymme, åtminstone innan praxis har etablerats. Även formuleringen ”kan förväntas komma att ha” är vagt och kan bli svårbedömt och därmed osäkert att tillämpa.

Egenförsörjning

Förutom att den sökande ska ha inkomst av lön eller näringsverksamhet föreslås i betänkandet att den sökande under de senaste tre åren före ansökan inte ska ha mottagit försörjningsstöd under en period som sammanlagt överstiger sex månader. Enligt betänkandet ska kommunens socialnämnd vara skyldig att på begäran av Migrationsverket lämna uppgifter om försörjningsstöd gällande en person som ansöker om medborgarskap. Skyldigheten förmodas inte i någon större utsträckning innebära några nya åtaganden för kommunen då det även i gällande regelverk finns en uppgiftsskyldighet för socialnämnden. Göteborgs Stad ser dock en risk för att stort antal ansökningarna om svenskt medborgarskap från invånare i delar av staden där andel personer med utländsk bakgrund är hög, kan medföra visst administrativt merarbete för de socialnämnder som berörs.

Göteborgs Stad instämmer i att kravet på egenförsörjning kan vara svårare att uppfylla för till exempel kvinnor och personer med låg utbildningsbakgrund. Därmed kan jämställdheten och strävanden mot social sammanhållning påverkas negativt.

Kunskaper i svenska och samhällskunskap

Göteborgs Stad är positiv till betänkandets förslag att godkänt betyg i svenska och samhällskunskap från kommunal vuxenutbildning (komvux), grundskola och gymnasium ska kunna styrka att erforderliga kunskapskrav är uppfyllda. Det är även positivt att föreslagna kunskapsnivåer i svenska språket utgår från den Gemensamma europeiska referensramen för språk: lärande, undervisning och bedömning (GERS). Göteborgs Stad ställer sig däremot tveksam till att den nivå på språkkunskap som föreslås för medborgarskapsprovet med tillhörande bok är tillräcklig för den samhällskunskapen som

ska prövas. Samtliga delområden av samhällskunskapen, som föreslås, är relativt komplexa, inte minst för personer med kort utbildningsbakgrund, däribland barn. Komplexa kunskapsområden förutsätter mer än grundläggande språkkunskap och abstraktionsförmåga.

Göteborgs Stad konstaterar att EU:s nyckelkompetenser för livslångt lärande inte omnämns uttryckligen i betänkandet. I stor utsträckning avspeglas EU:s nyckelkompetenser i svenska läroplaner och omfattar sådant som föreslås ingå i ett eventuellt svenskt medborgarskapsprov. Exempel på EU:s nyckelkompetenser är språk, digital kompetens, social och medborgerlig kompetens samt kulturell medvetenhet och kulturella uttrycksformer. Då svenska medborgare också är medborgare i den Europeiska unionen och omfattas av de rättigheter och skyldigheter som följer av det svenska unionsmedlemskapet, menar Göteborgs Stad att det är angeläget att skärpta kunskapskrav för svenskt medborgarskap även tar hänsyn till nämnda nyckelkompetenser.

Göteborgs Stad uppfattar att föreslagna kunskapskrav direkt berör ett kommunalt kärnuppdrag – grundläggande utbildning. Betänkandet beskriver inte hur undervisning inom komvux, gymnasium, grundskola och annan berörd utbildningsverksamhet ska förhålla sig till boken i samhällskunskap som medborgarskapsprovet ska utgå ifrån. Göteborgs Stad ser därför behov av ett förtydligande i detta avseende.

Medborgarskapsceremoni

Göteborgs Stad delar utredningens bedömning att nuvarande medborgarskapsceremonier är ändamålsenliga och bör fortsätta att vara frivilliga för deltagarna. Likaså är det positivt att länsstyrelsen ges ett fortsatt uppdrag att stödja kommunerna med information som är relevant för medborgarskapsceremonierna. Det är angeläget att länsstyrelserna för ett uppdrag att särskilt informera om trygghets- och säkerhetsaspekter av ceremonierna, särskilt om dessa arrangeras i ett större och välbesökt sammanhang i utomhusmiljö såsom i Göteborg.

Göteborgs Stad ställer sig bakom förslaget om att Migrationsverket uppdras att i samarbete med Sveriges kommuner och regioner ta fram information om medborgarskapsceremonierna för att sändas till nyblivna medborgare. Göteborgs Stad menar att informationen och besked om medborgarskap behöver samordnas med kommunernas inbjudan till medborgarskapsceremonierna.

Göteborgs kommunstyrelse